

congregationis universalis tradi brachio sæculari.

(41. Verum hanc constitutionem emanasse ad terrorem inde liquet, quod vix elapsis decem annis ab ejus promulgatione, suprema congregatio archiepiscopo Beneventano rescripsit, polygamos, qui ad suum statum liberum probandum usi haud fuerunt falsis testibus, damnandos esse ad trimeres per quinquennium; polygamos vero, qui usi

PONTIFICALIA.

SUMMARIUM.

1. Pontificalia exercere, et pontificaliter celebrare de jure potest episcopus in locis exemptis suæ diœcesis. — 2. Pontificalia exercens in ecclesiis regularium baldachinum erigere potest. — 3. Pontificalia exercens episcopus extra cathedralem, non presbyteros simplices, sed canonicos cathedralis inseruientes adhibere debet. — 4. Pontificalia

(1. Pontificalia exercere et pontificaliter celebrare de jure potest episcopus in locis exemptis suæ diœcesis. Sac. congr. Rit., in *Ferrariens.*, 20 Jun. 1600, teste Aldan., in *Compendio canon. resol.*, lib. II, tit. 8, n. 15.

(2. Pontificalia exercens episcopus in ecclesiis regularium baldachinum erigere potest. Sac. congr. Episc. et Reg., die 10 Jun. 1603.

(3. Pontificalia exercens episcopus extra cathedralem, non presbyteros simplices, sed canonicos cathedralis inseruientes adhibere debet. Sac. congr. Rit., die 2 Aug. 1631, penes Aldan., d. lib. II, tit. 8, n. 16. Vide tamen verb. ASSISTENTIA, n. 25.

(4. Pontificalia exercere in ecclesiis suffraganeorum absque licentia episcopi ordinarii prohibitum est archiepiscopo per concil. *Trident.*, sess. VI, *De reformat.*, c. 5, S. C. Episcop. et Regul., die 18 April. 1599; apud Aldan., d. l. n. tit. 8, n. 17.

(5. Pontificalia exercere non potest suffraganeus datus episcopo post illius mortem, sede vacante, capitulo contradicente. Sac. congr. Conc., in *Vilnen.*, 22 Febr. 1631, referente Sellio, in *Selectis canon.*, c. 22, n. 3.

(6. Pontificalia exercens episcopus in aliena diœcesi de ordinarii loci expressa licentia potest ordines conferre, etiam suis propriis diœcesanis, non obstante conc., c. 5, sess. VI, *De reformat.* Sac. congr. Conc., de qua Sell., d. c. 21, n. 5.

(7. Pontificalia exercere in loco exempto, et jurisdictionis non episcopi, sed inferioris, non potest episcopus vocatus etiam ab ipso inferiore, sine licentia episcopi, intra cujus diœcesis fines esset locus ille, etiamsi ille inferior prætenderet ratione exemptionis vocare episcopum; quem maluerit, ad administrandum sacramentum confirmationis; dummodo locus ipsius exempti sit intra fines diœcesis alicujus, ita ut non sit nullus, quia tunc posset. Sac. congr. Conc., cujus meminit Armend., in add. ad recup. leg. *Navarræ*, l. I, tit. 18, l. VII, *De episc.*, n.

sunt falsis testibus ad probandum suum liberum statum, ad trimeres per septennium esse damnandos, et falsos testes damnandos esse ad trimeres ad quinquennium, vel brevius tempus pro varietate circumstantiarum. Et ita semper postea servatum est.

(42. Non immerito dubitari potest, an hæc pœna obtineat contra polygamos, qui non falsis testibus, sed falsis scripturis usi sunt?

exercere in ecclesiis suffraganeorum absque licentia episcopi ordinarii prohibitum est archiepiscopo per conc. *Trident.* — 5. Pontificalia exercere non potest suffraganeus datus episcopo post illius mortem, sede vacante, capitulo contradicente. — 6. De exercitio pontificalium et de collatione ordinum in aliena diœcesi, etc., ad n. 8. — 9. Alia ad rem vid. verb. EPISCOPUS, art. 4 et 7. — 10. Quid amplius ad rem notandum, vide ibi ad n. 14.

68; apud Barbosam, in *Summ. Apost. dec.*, verb. *Pontificalia*, n. 7.

(8. Pontificalia exercere non potest alienus episcopus de licentia patriarchæ in diœcesi alicujus episcopi suffraganei sine ipsius licentia. Sac. congr. Conc., apud Barbosam, in *Summa Apostolic. decis.* verb. *Pontificalia*, n. 8.

(9. Alia. Vide verb. EPISCOPUS, art. 4 et art. 7.

(10. Episcopus et præpositus militiæ S. Georgii M. in Bavaria pontificalia exercere solummodo possunt in ecclesia, in ædibus ducalibus et electoralibus sita, et militum equitum dicti ordinis conventui assignata, et exempta, atque immuni ab omni ordinarii episcopi loci jurisdictione. (11. In quibuscunque autem aliis ecclesiis, nullo pacto, nisi de ordinarii locorum permissu, toties quoties occasio postulaverit, sub pœnis juxta canonicas sanctiones inflictiis exercere valent. Bened. XIV, tom. I, const. 32, incip. *Militares*, § 6.

(12. Pontificalium usus, quo quis ex privilegio gaudeat, non probat illius exemptionem ab ordinaria jurisdictione. Idem, tom. II, constitution. 40, incip. *Causarum*. (13. Ideo in cap. *Ut Apostolicæ*, De privileg. in 6, distinctio fit inter prælatos pontificalibus utentes, qui exempti sunt, et eos, qui non sunt exempti. Idem, *ibid.*

* ADDITIO NOVA.

(14. Quæ pertinent ad usum Pontificalium prælati episcopo inferioribus concessorum, habes verb. *ABBAS*, num. 31, in quo referitur Decretum a S. Rituum congregatione circa usum istum emanatum die 27 Septembris 1659, et declaratio ejusdem decreti pro congregatione Casinensium die 20 Julii 1660. Itaque hic tantum subjiciemus Epistolam encyclicam, quæ inter constitutiones Selectas Benedicti XIV, part. I, est num. 31.

Innovatio decreti Alexandri PP. VII, circa usum pontificalium prælati episcopo inferioribus concessorum.

« Reverendis. domine uti frater: sanctissimus dominus noster pro diuturno, quo gubernat Ecclesiam, zelo ac sollicitudine, animo reputans, quod ea, quæ a longo tempore fuerunt statuta, quanquam opportunitate et necessaria, ita tamen decursu temporis in desuetudinem abeant, et in oblivionem, ut penitus tandem negligantur: ac proinde varios abusus animadvertens inolevisse adversus decreta a San. Mem. Alexandro VII constituta, præsertim circa usum pontificalium; in congregatione ordinaria Sacrorum Rituum habita coram eodem pontifice anno 1659, idem sanctissimus dominus Noster nedum opportunum, sed plane necessarium duxit præscribere, sicut reapse præscripsit, quod non solum fieret nova prædictorum decretorum in memorata congregatione editorum impressio, sed

PONTIUS PILATUS.

(1. Pilatus, quis et unde esset, variant auctores. Quidam ipsum dicunt Romanum, et alii Italum. Petrus Comestor sustinet fuisse Gallum a Delphinatu. et Theophylactus natum in Ponto. Calmet in *Dictionario*, verb. *Pilatus*, hæc habet: (60) Pontius Pilatus, cujus genus, et patria latent; quamvis Romanus, vel saltem Italus vulgo credatur, vir erat ingenio fervido et pervicaci, et (Philon. teste) avarus, insatiabilis, sententias venditans, rapinas, injurias, clades, tormenta, crebras cædes, sævissim. crudelit., etiam contra innocentes exercens. Is cum sederet pro tribunali in examine causæ Domini Nostri Jesu Christi, per internuntium a sua uxore monitus fuit, ne se in causa justius hominis immisceret: *Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens: Nihil tibi, et justo illi; multa enim passa sum hodie per visum propter eum.* (Matth. XXVII, 19.)

(2. De hoc somnio uxori Pilati immisso an divinitus, vel a diabolo, non conveniunt doctores. S. Ignatius martyr, epist. 8, ad *Philipp.*, vult, somnium illud a diabolo fuisse immisissum, quia metuebat, ne Christi morte regnum suum everteretur ibi: « Ca-

PORTA.

SUMMARIUM.

1. Episcopus tacit claudere portas habentes immediate aditum ad ecclesiam. — 2. Janua domus

(1. Episcopus tacit claudere portas habentes aditum immediate ad ecclesiam. Sac. congr. Immun., 20 Novembr. 1640, lib. III *Decret. Paul.*, pag. 133.

(2. Janua domus positæ super sacristiam

(60) Sunt qui velint Arretii exstare antiquam Pilati domum. Fabulæ hujus origines explicat P. Bernardinus Vestrinus, *Scholarum piarum*, t. II

etiam quod ad omnes locorum ordinarios eorum exemplaria transmitterentur (quorum unum etiam amplitudo tua hisce adnexum recipiet); ad hoc, ut pro munere, quod ipsi incumbit, ac pro peculiari studio, quo in res sacras easdem affectos esse decet, exactam eorumdem decretorum observantiam urgeant et compleant; eoque magis, quod asserentibus tunc temporis monachis Casinensibus, etiam pro aliena ecclesia Apostolico indulto eis licitum esse ecclesiasticam suppellectilem benedicere; et sacra congregatio mandavit usque ab anno 1660, tale indultum authenticum ex archivio Apostolico desumptum exhiberi, et interim abstinere, nunquam huc usque fuit ostensum; et diu felix ac incolumis vivat.

« Romæ 31 Martii 1744, Amplitudinis Tuæ.

« Uti frater

« C. card., DE MARINIS, præfectus.

« T. CERVINI, patriarcha Hierosolymitanus. »

codemon terrebat mulierculam uxorem Pilati, turbans eandem in somnis, et ut a crucifigendo cessaret, moliebatur, quia sentiebat suam perniciem. » Et idem sentit Beda, in *Matth.* At Origenes, Theophylactus, Euthimius, Ambrosius, Augustinus et Chrysostomus tenent, somnium illud divinitus immisissum fuisse, ut antequam injustissima Christus damnaretur sententia, hoc quoque somnio illum esse innocentem aperte constaret. Sic apud card. Lambertin., deinde Benedictum XIV, in opere *De festis D. N. J. C.*, num. 242, ubi etiam refert, quod dicta uxor Pilati vocaretur, ut tradunt aliqui, *Claudia Procula*; et Cornelius a Lapide testatur, quod apud Græcos sit in sanctorum numero ascripta. (3. Pilatus autem suorum scelerum pœnas luit; damnatus enim ad perpetuum carcerem Viennæ in Gallia, quam urbem popularis Viennensium traditio fert, suam fuisse patriam, in tantas angustias redactus, eo furoris devenit, ut necem sibi conscisceret. Eusebius, lib. II, cap. 7; Orosius, lib. VII, cap. 5; apud Calmet, l. c.; Ado Vienn. episc., in *Chron.*; apud Lambertin., loc. cit.*; S. Ignat. non est auctor *Epist. ad Philip.*

positæ super sacristiam locatæ laicis, si habeat aditum ad ipsam sacristiam, claudenda est. — 2. Cætera ad rem. ad n. 11.

locatæ laicis, si habeat aditum ad ipsam sacristiam, claudenda est. Sacra congreg. Immun., in *Reatina*, 4 Decemb. 1628, lib. I *Decret. Paulucci*, pag. 115.

(3. Injungitur ordinario, ut faciat claudere

suarum *Epistolarum theologiarum*, ep. 37. Confes Zaccariam, in *Historia litteraria Italiæ*, t. II, p. 11

januam apertam a debitore, per quam sibi aditum aperuit ad ecclesiam in fraudem creditorum. Sac. congr. Immun., in *Cosentina*, 26 Febr. 1636, l. II *Decret. Paul.*, pag. 243

(4. Injungitur episcopo, ut januam domus laici tendentem ad ecclesiam claudere faciat ad vitandam inconvenientiam ob confugium male viventium. Sac. congr. Immun., in *Urbevetana*, 7 Maii 1638, lib. *Decret. Rocci*, pag. 89; in *Theanen.*, 30 Mart. 1677; lib. II *Decretor. Alt.*, pag. 1581; in *Bojanen.*, 15 Jul. 1679; lib. cit. pag. 1699.

(5. Similiter Janua e monasterio habens ingressum ad molendinum, a quo patet aditus ad viam publicam, est claudenda ad fraudes vitandas. Sacra congr. Immun., in *una Civitatis Castell.*, 14 Mart. 1663, lib. *Decretor. Rocci*, pag. 464

(6. Janua domus ecclesiae commendae equitum Hierosolymitanorum, per quam patet aditus ad ipsam ecclesiam, quatenus locetur laicis, claudatur. Sacra congregat. Immun., in *Asculana*, 17 Septembr. 1680; lib. II *Decretor. Alt.*, pag. 2049.

(7. Claudatur Janua sacristiae, per quam habetur exitus extra civitatem. Sac. cong.

PORTIO, PORTIONARII CATHEDRALIUM.

SUMMARIUM.

1. Portio, quae sit in ecclesia, erigi non potest in praebendam penitentialem. — 2. De portionibus perpetuo unitis dignitatibus, ibi. — 3. Portionarii et

(1. Portio, quae sit in ecclesia, erigi non potest in praebendam penitentialem, sed praebenda canonialis; at si non essent praebendae, sed fructus omnes in distributionibus quotidianis consisterent, tunc distributiones habebuntur pro praebenda. Sac. congr. Conc., teste Nicolao Garc., *De benefic.*, part. v, cap. 4, n. 127.

(2. Portiones, si perpetuo unitae sint dignitatibus, ita ut portionum titulo suppresso, effectum sit unum duntaxat beneficium, non tenentur ii, qui tales obtinent dignitates, ad aliud servitium, quam suarum dignitatum. Quod si absque suppressione tituli portiones unitae sint dignitatibus ad vitam obtinentium, et alias uti duo beneficia obtineantur, utriusque beneficii servitia praestanda sunt. Sac. congr. Conc., referente Nicol., Garc., *De benef.*, part. III, cap. 2, n. 509.

(3. Portionarii et dimidii portionarii vocem in capitulo habentes sunt capitulares; sed tunc inter capitulares censendi sunt, cum ex Apostolico privilegio, vel ex consuetudine, aut Ecclesiae statuto inter capitulares connumerantur; si autem ipsi talibus facultatibus non potiantur, episcopus poterit contra eos absque adjunctis procedere. Sac. congreg. Concil., penes Nicol. Garc., in addit. ad suum tract. *De benefic.*, part. XI, cap. 1, n. 219; et Rotam, decis. 296, nu. 1, part. II *Diversor*, et decis. 708, part. II, recent.;

Imm., in *Sorana*, 3 Jun. 1693; lib. *Decret. Vallemani*, pag. 51.

(8. Episcopus mandat claudi aditum ad caemeterium, et, eo clauso, declaret domum contiguam ecclesiae et caemeterio non gaudere Immunitate. Sacra congregat. Immun., in *Alatrina*, 1 Martii 1700; lib. III *Decretor. Vallemani*, pag. 276.

(9. Episcopus absque facultate Apostolica nulliter absolvens ab excommunicatione effractoress Januae ecclesiae, tenetur illis notificare, se absque facultate absolvisse. Sac. cong. Immun., in *Bobien.*, 2 Mart. 1700, ibi pag. 275.

(10. Injungitur episcopo, ut cryptas, et aditus subterraneos a domibus privatorum ad ecclesias et loca immunia claudere faciat. Sacra cong. Immun., in *Aquilana*, 9 Mart. 1632; lib. II *Decret. Paul.*, pag. 115; apud D. Riccium, in sua *Synopsi*, verb. *Episcopus quoad Immunitatem*, n. 50.

(11. Janua, per quam habetur aditus ad ecclesiam, claudenda est. S. C. C., in *Eugubina*, 2 Jun. et 4 Augusti 1736, non obstante transactione et concordia cum quadam societate lanariorum facta a dominis de Tundis. Sic apud *Thesaurum Resol. S. C. C.*, tom. VII.

dimidii portionarii vocem in capitulo habentes sunt capitulares, sub conditionibus ut ibi. — 4. Portionarii representant beneficiatos seu mansionarios; et ad quae teneantur. — 5. Alia notabilia ad rem, ad n. 24.

et apud Barbos., in *Summ. Apostol. decis.*, verb. *Portio, Portionarii cathedralium*, n. 3.

(4. Portionarii representant beneficiatos seu mansionarios, et tenentur ad omnia sicut beneficiati. Sac. congr. Rit., in *Hispalen.*, die 5 Jul. 1603, quam refert Sellius, in *Selectis canon.*, cap. 35, n. 48.

(5. Portionarii et alii beneficiati, si in omnibus sint aequales canonicis, duplici ductu, sicut canonici, thurificandi sunt, non obstante libro caeremonialis, quia intelligitur, quando presbyteri non sunt aequales canonicis. Sac. congreg. Rit., in *Casaraugustana de Daroca*, 21 Mart. 1615, penes Sell., d. c. 35, n. 47.

(6. Portionarii ecclesiae cathedralis etiam animarum curam habentes, debent in processibus incidere post canonicos, et tanquam membra non debent a corpore separari per interpositionem rectorum aliarum ecclesiarum. Sacra congr. Rit., in *Turritana*, 1 Jun. 1601, et 27 Julii ejusdem anni, et in *Terulen.*, 20 Decemb. 1601; apud Sellium, dict. cap. 35, n. 48.

(7. Portionarii perpetui ecclesiarum parochialium praecedere debent portionariis amovibilibus ecclesiae cathedralis in processibus, in quibus dantur distributiones ex redditibus capituli cathedralis. S. cong. Rit., in *Terulen.*, 17 Decemb. 1695, quam citat Sellius d. c. 35, n. 49.

(8. Portionarii non debent quidquam al-

terare et aequiparare se canonicis in vestibus. Sac. cong. Rit., in *Segobien.*, 7 Julii 1612, de qua Sellius, d. c. 35, n. 50.

(9. Portionarii non comprehenduntur sub c. 16, sess. xxv, *De reform.*, si solum vocem in capitulo habeant, et ideo potest episcopus sine adjunctis capitularibus ad correctionem et punitionem eorum procedere. Sac. congr. Concil., quam adducit Sellius, d. c. 35, n. 51.

(10. Portionariis et beneficiatis Ecclesiae Toletanae prohibetur uti habitu concesso canonicis, sed ut antiquum habitum retinere debeant, declarat sac. cong. Rit., in *Toletana*, 17 Dec. 1605; apud Sell., dict. c. 35, n. 52.

(11. Portionarii Ecclesiae Terulen., uti de corpore illius Ecclesiae, debent insimul cum canonicis, et aliis ministris incidere et praecedere portionarios et vicarios aliarum Ecclesiarum parochialium illius civitatis. Sac. cong. Rit., in *Terulen.*, 15 Mart. 1603, et 16 Sept. 1606, et 12 Maii 1612, ut per Sell. d. cap. 35, n. 53.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(12. Sunt in cathedralibus et collegiatis beneficiarii, qui alibi portionarii, alibi mansionarii, alibi hebdomadarii, et alibi aliter nuncupantur. Videsis Ayres, *De beneficiar. assis.* (13. Eorum institutio exeunte saeculo decimotertio Romae primum facta est in basilica S. Petri a Joanne XXI, de anno 1277, ut ex ejus bulla relata in collectione *Bullarum S. Basilicae Vaticanae* 1, ad annum 1227. (14. Primis enim illis temporibus, quibus in cathedralibus ecclesiis capitula inducta fuerunt, uni canonici, si clericis ministeriales excipias, divina officia in choro persolvebant, majori vel minori frequentia pro cathedralium diversitate. (15. At, ex quo canonici residentiae leges violare coeperunt, ne ipsa divina officia penitus in ecclesiis cathedralibus, desererentur, instituti fuerunt hi beneficiarii, ut vice canonicorum eademque divina officia persolverent, cum plena tamen ad ipsos canonicos subjectione, servitiumque cathedralis habitum fuit pro titulo beneficii eorundem, ut colligitur ex dicta *Bulla Joannis XXI*, tum ex altera *Nicolai III*, anni 1279. (16. Confer etiam Ayres, *ubi supra*. Atque exinde ea differentia nata est inter canonicos capitulorum cathedralium, et hosce beneficiarios, quod illi pro titulo habent ecclesiam ipsam, cui *incardinati* sunt, hi vero habent pro titulo non quidem ecclesiam ipsam, sed ejusdem servitium ab ipsis in illius choro praestandum, *ut patet ex mox citatis bullis*.

(17. Ex hac ipsa ratione, quod assumpti hi beneficiarii sunt ad supplendas vices canonicorum non residentium, facile colligi potest, cur secus ac canonici ipsi, quippe quibus longe facilius absentia indulgetur, ad assiduam praesentiam et perpetuam residentiam, neque illam otiosam et desidiosam,

sed laboriosam, qualem canones volunt, teneantur.

(18. Qua beneficiariorum chori recenti origine spectata, mirandum haud est, si nulla eorum fiat mentio in Decretalibus Gregorii IX, et propterea dum de hujusmodi beneficiariis disserendum occurrit, loco textus, qui sane deest, allegatur communiter celebris Glossa in cap. penultimo, verbo *Assisios*, De cleric. non residen., quae Glossa post tempora Joannis XXI et Nicolai III scripta fuit, et quod a dictis Pontificibus in dictis bullis traditum est de dictis beneficiariis, applicat Assisiis, in dict. cap. penultimo memoratis, vocatosque Assisios vult, quasi assiduos, scilicet ex eo quod in ipso assiduam et quotidianum chori servitium rejecerint canonici, rariori assistentia ob dignitatem sibi reservata; quod etsi verum vocis illius etymon non sit (verum enim profert Ducange), ad rem tamen alludit.

(19. Hi beneficiarii non veniunt nomine capituli, neque stallum in choro, neque vocem in capitulo habent. Adi Anton. Fabricium Blenyan., in *Prax. benefical.*, titul. *De reliq. stipend. eccles.*, fere per tot.

(20. Eadem tamen haud est horum beneficiariorum conditio in omnibus ecclesiis. Idem auctor, *ubi supra*. Quinimo hi beneficiarii in aliquibus ecclesiis jure collegii gaudent, et sic peragunt suas peculiarias congregationes, habent proprium, illudque distinctum archivium, arcam communem, peculiare sigillum, stallum in choro, tum pro capite dignitatem. Sed hinc non sequitur, quod corpus efformet a canonicis distinctum. (21. Jus enim collegii solummodo tribuere iis valet facultatem se congregandi pro negotiis propriis, et de iis statuendi sine dependentia a capitulo, tum caetera mox dicta; non item efformationem corporis distincti, quae in una eademque ecclesia repugnat. (22. Quocirca et hi beneficiarii gaudentes jure collegii, in reliquis capitulo obedire debent. Confer. Rot., in *Gerunden. Servitutum super bono jure*, 15 Februar. 1731, § *Siquidem, cor. clar. mem. Cincio*

(23. Nec ulla in ecclesia sunt hi beneficiarii in omnibus aequales canonicis, et propterea thurificandi duplici ductu non secus ac ipsi canonici, ut vult auctor, num. 5; allegata ex Sellio Resolutione sacrae congregationis Rituum, in *Casaraugustana de Daroca*, 21 Mart. 1615. (24. Possunt sane ex inveterata consuetudine esse hi beneficiarii, qui perinde ac canonici thurificentur duplici ductu, at non inde sequitur, quod sint et esse possint ii in omnibus canonicis aequales, contra ipsorum institutionem. Et in his terminis accipienda est dicta resolutio sac. congreg. Rituum, si vera est; nam Sellius hic inter apocryphos auctores recensendus est, observante Ursaya, tom. II, part. II, discept. 17, n. 37.

PORTIO CONGRUA.

De portione congrua parochi, aut vicario, vel seminario constituenda, sequentia notasse satis sit.

- (1. Portio congrua assignanda parochi ex causa debiti pensionum carcerato censi debet summa scutorum centum argenti illarum partium. Sac. cong. Concil., in *Albiganen.*, 26 Junii 1626, teste Aldan., in *Compend. can. res.*, lib. III, num. 4.
- (2. Portio congrua vicario præstanda interim, dum parochialis de idoneo rectore provideatur, est duorum aureorum pro singulis mensibus. Sac. congreg. Concil., referente Nicol. Garc., *De benefic.*, part. IX, c. 2, num. 14.
- (3. Portio congrua assignanda vicario est arbitraria episcopo, pensata qualitate personæ, beneficii et loci. Sacra congregatio Concil., juxta Nicol. Garc. d. p. IX, c. 2, num. 15, et Massobr., in *Praxi habendi concursus*, req. 1, dub. 25, et apud Barbosam, in *Summa Apostol. decis.*, verb. *Portio congrua*, num. 3.
- (4. Portio fructuum parochialium eccle-

PORTORIUM.

Vide verb. GABELLA, num. 8.

POSSESSIO

Hæc porro quæ sequuntur de possessione adnotare operæ pretium sit, ubi etiam de possessione immemoriali.

- (1. Possessione sua nemo inauditus est spoliandus, quamvis illa dicatur injusta. Sacra cong. Rit., in *Elven.*, 10 Jan. 1604, de qua Sell., in *Selectis canon.*, c. 43, num. 26.
- (2. Possessionem exercendi suas functiones manutentionem debet habere ille, qui per decennium præteritum illas exerevit, donec in petitorio aliter declaretur. Sacra congregatio Rituum, in *Asten.*, 16 Julii 1605, teste Sellio, dict. cap. 43, n. 22.
- (3. Possessionem quadragenariam cum titulo, seu privilegio sustulit omnino concil. *Trident.*, sess. XXIV, *De reform.*, c. 20, vers. *Ad hæc*; sac. cong. Concil., in *Theatina*, 22 Jul. 1613, referente Sellio, d. c. 43, num. 25.
- (4. Possessio capta a coadjutore, vivente coadjuto, non suffragatur post mortem coadjuti, nisi de novo capiatur. Sac. cong. Rit., in *Colimbr.*, 16 Sept. 1606, et in *Patavina*, 30 Jan. 1616, penes Sellium, d. c. 43, num. 26.
- (5. Possessio ab obitu coadjuti numeranda est, quamvis prior possessio per coadjutorem capta accederet ad annos viginti. Sac. cong. Rit., in *Bergom.*, 7 Aug. 1627; apud Sellium, d. c. 43, num. 27, et apud Barbosam, in *Summ. Apostol. decis.*, verb. *Possessio*, num. 5.
- (6. Alia. Vide verb. DOMINIUM, art. 1, a num. 21 usque in finem.
- (7. Possessio immemorabilis tribuit præ-

- siarum vacantium constituenda vicario curam exercenti, quousque ad novam institutionem deveniatur, referenda est ad congruam portionem et stipendium arbitrio ordinarii ex fructibus percipiendis, nisi aliæ personæ sint jure obligatæ ad suppleendum aliunde. S. cong. Conc., teste Nicol., Garc. d. c. 2, num. 15.
- (3. Portio non detrahitur ex distributionibus quotidianis pro constructione et sustentatione seminarii. Sac. cong. Conc., in *Lucana*, 5 Jul. 1628, in respons. ad 2, penes Aldan., dict. lib. III, tit. 3, num. 6.
- (6. Portio debita seminario ratione beneficiorum exigi potest post unionem ejusdem beneficii factam regularibus, qui Mendicantium privilegiis gaudent. Sac. cong. Conc., die 21 Jul. 1629; apud Aldan., dict. lib. III, tit. 3, n. 7.
- (7. Alia ad rem. Vide verb. CONGRUA, verb. VIGARIUS PAROCHIALIS.

lato inferiori jurisdictionem intra episcopi diocesis. Bened. XIV, tom. I, constit. 76, incip. *Apostolica*, § 2. (8. Non idem dicendum est de possessione quadragenaria cum titulo colorato. Idem, *ibid.*, § 3. (9. Possessio immemorabilis solo labefactatur rumore. Idem, *ib.*, § 4. (10. Possessio beneficiorum resignatorum capienda est intra sex menses a data concessionis gratiæ, si beneficia sint citra montes; vel intra novem, si ultra; idem, tom. II, constit. 10, incip. *Ecclesiastica ministeria*.

DE POSSESSIONE IMMÉMORIALI ADDITIONES CASINENSES.

- (1. « Possessio immemorialis, quamvis legitime sit probata, non suffragatur, si constaret de injusto, et invalido titulo ac infecto principio. » Sacra congregatio Concil.; apud Barbosam, *Summa Apostol. decis.* V. *Possessio immemorialis*, n. 1.
- (2. Idipsum docuerat et Hieron. Gonzalez, *super Regul.* 8, *Cancell.* gloss. 18, n. 48, in hæc sane verba: « Non tamen omitto, quod si constaret de injusto, et invalido titulo, et infecto principio, tunc quidem non suffragaretur immemorabilis, quamvis legitime sit probata, ut censuit sac. concilii Tridentini congregatio, 2 Aprilis 1572.... Ratio est (prosequitur Gonzalez, *ibid.*, n. 48) quia cum constet de veritate infecti principii, et sic simul in claris, cessat præ-

sumptio, quæ ex immemorabili resultat præscriptione... » Rota, decis. 731, ex nu. 18, p. I, *divers.*

(3. (Hoc pacto) « Jus patronatus ex privilegio episcopi (61) concessum, in cujus pacifica possessione exstiterunt prætensi patroni per cXL annos, non prodest; cum enim constet de titulo ex privilegio invalido, centenaria possessio prodesse non potest ob malam fidem. » Sac. cong. Concil., 2 Aprilis 1572; apud Garciam, *De benefic.*, p. V, cap. 9, n. 128.

(4. « Juspatronatus (sic pariter Barbosa) ex privilegio episcopi concessum, in cujus pacifica possessione exstiterunt prætensi

patroni per cXL annos; non prodest, cum enim constet de titulo ex privilegio invalido, centenaria possessio prodesse non potest ob malam fidem. » In *Trident.*, sess. XXV, *De reformat.*, cap. 9, num. 18.

(5. « Possessio immemorabilis probata super cultu et veneratione alicujus sancti non canoizati, nec beatificati, non suffragatur ad effectum, quod de illo concedi possit missa, vel officium, sed in specie et in illo loco est probanda immemorialis quoad cultum cum missa et officio. Sacra congreg. Rit., die 20 Novemb. 1628; apud Barbosam, *Summa Apost. decis.* V. *Possess. immemorialis*, n. 3.

POSSESSOR BONÆ ET MALÆ FIDEI.

SUMMARIUM.

1. Possessor bonæ fidei quis dicatur? — 2. Possessor malæ fidei quis dicatur? — 3. Possessor bonæ fidei tempore a jure statuto potest præscribere, et sibi acquirere, et rem possessam, et fructus inde perceptos. — 4. Et quidem res mobiles cum titulo possessor bonæ fidei præscribit, et sibi acquirit triennio, res vero immobiles per longi temporis possessionem, id est inter præsentis decennio, et inter absentes viginti annis. — 5. Possessor autem malæ fidei nullo tempore potest præscribere et acquirere sibi rem possessam, et fructus inde perceptos. — 6. Fructus rei alii sunt naturales, alii industriales, et alii misti, et assignantur omnes. — 7. Alii quartam speciem fructuum addunt, quos *civiles* appellant. — 8. Item fructus alii sunt percipiendi, et adhuc pendentes, et alii jam percepti. — 9. Fructus percipiendi, et adhuc pendentes qui sint? — 10. Fructus percepti qui sint? — 11. Fructus percepti, alii non amplius exstantes, et jam consumpti, et qui sint? — 12. Expensæ, quæ solent fieri a possessore tum bonæ, tum malæ fidei, sunt triplicis generis, scilicet vel necessariae, vel utiles, vel voluptuosæ, et assignantur quæ sint. — 13. Res aliena apud possessorem sive bonæ, sive malæ fidei potest crescere et decrescere dupliciter, scilicet *intrinsece* et *extrinsece*, et assignatur quomodo. — 14. Possessor malæ fidei tenetur restituere rem mala fide possessam, si adhuc exstet, aut si non exstet, quantum ex illa factus est ditior. — 15. Item possessor malæ fidei tenetur restituere etiam omnes fructus naturales ex re aliena perceptos, sive adhuc exstant, sive jam consumpti sint. — 16. Item tenetur restituere, non solum fructus perceptos, sed etiam qui a Domino honeste percipi potuissent. — 17. Possessor malæ fidei non tenetur restituere fructus mere industriales. — 18. Possessor malæ fidei tenetur restituere fructus quoad illam partem, quæ respondet naturæ rei, non autem quoad illam partem, quæ respondet suæ industriae. — 19. Idem dicendum est de fructibus civilibus. — 20. Item pariter est dicendum de eo, qui mala fide possidens alienum torquem aureum, ipsum elocavit pro pretio. — 21. Possessor malæ fidei potest in restitutione deducere expensas necessarias factas circa rem et fructus. — 22. Item potest in restitutione deducere etiam expensas voluptuarias factas in ornatum separabilem a re mala fide

(61) Episcopus non potest ex privilegio facere patronum ecclesiæ alicujus, qui non fundaverit, construxerit vel dotaverit ecclesiam ipsam; cum non nisi summus pontifex, ex *privilegio*, alicui de ecclesia benemerito, vel ob aliam causam, hujusmodi patronatum concedere valeat. Quod etiam intelligit de privilegio post tempora concilii *Trident.*

concesso, et cum *clausula derogatoria* sacrorum canonum, ac præsertim decretorum concilii *Tridentini*; Barbosa, *De officio et potest. episcop.*, allegat. 70, n. 25; cardinal. de Luca, *De jurepatron.*, disc. 11, num. 1; Reiffenst., *De jurepat.*, § 1, n. 12.

possessa. — 24. An deducere possit eas, etiam si sine damno rei separari nequeant? — 25. Possessor malæ fidei tenetur restituere rem alienam cum omni suo incremento, tam intrinseco quam extrinseco. — 26. Si res aliena apud possessorem malæ fidei aucta sit augmento intrinseco, debet fieri restitutio secundum optimum statum, quem in manu ejus habuit, quamvis fortasse augmentum illud apud suum dominum habitura non fuisset. — 27. Contra si talis res apud dominum suum manens incrementum multum intrinsecum recepisset, quod de facto apud possessorem malæ fidei non recepit ob suam culpabilem negligentiam, tenetur possessor malæ fidei reddere æstimationem talis augmenti. — 28. Si res aliena apud possessorem malæ fidei aucta sit augmento, seu valore solum extrinseco, debet fieri restitutio secundum valorem majorem, quo ipsi domino valuisset, si ei injuste ablata aut detenta non fuisset. — 29. Item possessor malæ fidei tenetur restituere illum summum valorem, si dominus ex quo tempore currentis talis summi valoris carendo sua re injuste a possessore malæ fidei retenta, debuit emere aliam illo summo valore. — 30. Item tenetur possessor malæ fidei restituere illum summum valorem, quamvis dominus rei non fuisset illam venditurus, nec aliam sibi empturus tempore dicti summi valoris, sed eo tempore ipse consumpsisset vel donasset amico. — 31. Si dominus rei consumpturus vel alienaturus erat rem suam eodem tempore, quo possessor malæ fidei eam consumpsit, tunc possessor malæ fidei tenetur solum restituere tantum, quanti pro eo tunc valebat ipsa res. — 32. Quamvis dominus consumpturus vel alienaturus fuisset rem suam tempore minoris valoris, ante tempus majoris valoris, quo ipsam consumpsit, vel alienavit possessor malæ fidei, adhuc ipse possessor malæ fidei tenetur restituere ipsum totum pretium majus currens tempore, quo eam consumpsit. — 33. Item quamvis dominus conservaturus fuisset rem suam usque in tempus, quo minus valeret, possessor malæ fidei adhuc tenetur restituere totum pretium, seu illum majorem valorem currentem pro tempore, quo ipse injuste rem consumpsisset, vel alienasset. — 34. Si dubitetur ad quodnam tempus, scilicet majoris vel minoris valoris dominus rem suam fuisset servaturus, nisi a possessore malæ fidei fuisset inique detenta et consumpta, probabilius est restituendum pro ratione dubii secundum iudicium prudentum. — 35.